

ת"פ 27402/05/12 - מדינת ישראל נגד אנדריי פופוב

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 27402-05-12 מדינת ישראל נ' פופוב

בפני
בעניין: כבוד השופט אביטל חן
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אנדריי פופוב

הנאשם

גזר דין

הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בעבירה שעניינה תקיפת חסר ישע בידי אחראי.

א. עובדות כתב האישום

במועדים הרלבנטיים לכתב האישום עבד הנאשם כמטפל סיעודי במחלקה הסיעודית "נווה הדר", בירושלים.

המתלונן, קשיש יליד 1924, חולה שיטיון (דמנציה) וסיעודי, היה מאושפז במחלקה.

ביום 12/10/11 בעודו בגילופין, תקף הנאשם את המתלונן באופנים שונים והתייחס אליו באופן משפיל ומבזה כדלקמן:

סמוך לשעה 19:30 במסגרת עבודתו במחלקה, הפשיט הנאשם את המתלונן מבגדיו, תוך שהוא מושך בסוודר שלו באופן כוחני ובוטה.

המתלונן ניסה להתנגד ובתגובה, סטר לו הנאשם בחוזקה על לחיו והמשיך לנסות להפשיט את אותו.

המתלונן ניסה להדוף את הנאשם מעליו, אך הנאשם היכה אותו בפניו בעוצמה ולפת את ידיו בחוזקה.

המתלונן המשיך לנסות ולהתנגד לפעולותיו של הנאשם והנאשם היכהו באגרוף בפניו.

כתוצאה מהסטירות נגרמו למתלונן המטומות בלחיו, הוא חש עצבות וסבל מדכדוך.

ב. תסקיר שירות המבחן

הנאשם בן 52 שנה, אלמן ואב לילד בן 24 שנה, תושב העיר כרמיאל, עלה מרוסיה בשנת 1999.

מסקירת עברו של הנאשם עולות נסיבות חיים עגומות. הנאשם הוא הבן הצעיר במשפחת המוצא שלו, שמנתה זוג הורים גרושים ושני ילדים. אמו של הנאשם נפטרה בשנת 1982 מאירוע מוחי ואביו נהרג בתאונת דרכים.

רעייתו של הנאשם נהרגה אף היא בתאונת דרכים, כאשר בנם המשותף היה בן 7 שנים. הנאשם שיתף את שירות המבחן בקשייו להתמודד עם המצב החדש, ועל החלטתו לעלות לישראל עם בנו.

בנו של הנאשם, כיום בן 24 שנים, מרצה מאסר בפועל בגין עבירות אלימות. הנאשם מקיים עמו קשר קרוב ומגיע לבקרו במקום מאסרו.

הנאשם שיתף כי מגיל 18 שנה החל לצרוך אלכוהול בתדירות משתנה, אך בכמויות גבוהות. הנאשם גילה בפני שירות המבחן מודעות גבוהה להשפעתו השלילית של האלכוהול על התנהגותו, ובפרט, קושי לווסות דחפים תוקפניים בעת שהיה תחת השפעת אלכוהול. מתיאוריו עלה כי ערך ניסיון גמילה ברוסיה והצליח להימנע מצריכת אלכוהול למשך שנים, אך לאחר אובדן רעייתו חזר לטיפה המרה.

לאחר שעלה ארצה אושפז הנאשם בעקבות הרעלת אלכוהול, ובשנת 2004 הפסיק לצרוך אלכוהול לאחר שחבר לקבוצת נוצרים בירושלים, שנתנה מענה לצרכיו הרגשיים.

טרם האירוע נשוא כתב האישום שב הנאשם לצרוך אלכוהול, ובשנת 2014 עבר לדבריו, תהליך גמילה פיזית במסגרת פרטית אליה פנה מיוזמתו.

הנאשם מודה בביצוע העבירה באופן חלקי. לדבריו, היותו תחת השפעת אלכוהול יחד עם התנהגותו של המתלונן, אשר השליך אוכל וסירב לחזור לחדרו, עוררה תוקפנות מצדו.

שירות המבחן מציין כי הנאשם ניסה לצמצם באופן ניכר את חומרת התנהגותו, אך לצד זאת ביטא תחושות צער וחרטה בגין הפגיעה במתלונן וגילה מודעות למשמעות התלות של המתלונן בו.

בתסקיר מצוין כי הנאשם החל תהליך אבחון במרכז לטיפול בנפגעי אלכוהול והימורים ומגלה מוטיבציה לעבור הליך גמילה נפשי.

בנסיבות העניין, ממליץ שירות המבחן להעמיד את הנאשם תחת פיקוח למשך שנה וחצי ובנוסף להשית עליו מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה ופיצויים למתלונן.

טיעוני הצדדים לעונש

טיעוני התביעה

בפתח טיעוניה לעונש מתייחסת התביעה לחומרת ביצוע העבירה בה הורשע הנאשם, ולצורך בהרתעה מפני ביצוע עבירות מסוג זה על ידי השתת עונשים מכבידים.

ביחס לנסיבות ביצוע העבירה מתייחסת התביעה לחומרת מעשיו של הנאשם המתבטאת בהגעתו למשמרת בבית החולים כשהוא תחת השפעת אלכוהול ולנזק שהסב למתלונן.

בהפנותה לפסיקה, טוענת התביעה למתחם ענישה הנע בין 6 חודשים לריצוי מאחורי סורג ובריה ועד ל-18 חודשי מאסר.

טיעוני ההגנה

בטיעוניה לעונש מתייחס הסנגור לחלוף 4 שנים ממועד ביצוע העבירה, לנסיבות חייו הקשות של הנאשם כמפורט בתסקיר, לאחריות שנטל על מעשיו ולפנייתו לטיפול גמילה מאלכוהול.

עוד טוען הסנגור כי עמידת התביעה על השתת מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריה אינה עולה בקנה אחד עם הגשת כתב האישום בחלוף שנתיים מביצוע מעשה העבירה, ואף לא עם נסיבות ביצוע העבירה, כפי שעולה מסרטון האירוע שהוגש לבית המשפט לצפייה.

לדעתו של הסנגור, דרישת התביעה להורות על שליחתו של הנאשם למאסר מאחורי סורג ובריה בנסיבות העניין הינה מופרזת והוא עותר להשית עליו מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

ד. דין וגזירת דין

העונש ההולם

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין יש לגזור את דינו של הנאשם בהתאם לעיקרון ההלימה שעניינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש אותה יש להטיל על הנאשם.

הנאשם הורשע בעבירה שעניינה תקיפת חסר ישע בידי אחראי, שהעונש המרבי הקבוע בצידה הינו מאסר ל-7 שנים.

אין בכוחן של מילים לבטא את חומרתן וכיעורן של עבירות תקיפה המופנות כלפי קשיש חסר ישע בידי האחראי עליו, מקום בו שמים הקשיש ומשפחתו מבטחם ואמונם באחראי עליו. משפחתו של הקשיש הפקידה במוסד הסיעודי את הטיפול והביטחון באדם היקר לה, מתוך אמונה שהינה פועלת באופן המיטבי לשם הגנתו, והנה דווקא שם נפגע אותו קשיש.

מדובר באוכלוסיה חלשה, חסרת הגנה, אשר יכולתיה להתגונן מפני תוקפיה הינה מוגבלת, ויכולתיה לבטא את הסבל העובר עליה ולדווח על המתרחש, הינן נמוכות. לרוב מדובר במעשים שאינם גלויים לאור השמש, ונעשים בחדרי חדרים, ביחסים בין הקשיש למטפל שהופקד לשמור על שלומו, לטפל בו ולהגן עליו.

נוכח בנסיבות אלו מחוייבים בתי המשפט לומר את דברם ולשמש פה לאותם חסרי ישע, תוך השתת ענישה ראויה שתביא להרתעתה ולמניעה של מקרים דומים.

בע"פ 1836/12 קריסנה נריינה נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 1/6/12) כותב השופט נ' סולברג את הדברים הבאים:

"הציווי "והדרת פני זקן" (ויקרא יט, לב), איננו "רק" מצווה דתית; זהו חוק טבע. אריכות-ימים היא ברכה: "עטרת תפארת שיבה" (משלי טז, לא); לא בכדי נאמר ש"כל מי שהוא מקביל פני זקן - כמקביל פני שכינה" (בראשית רבה ג, ו). אך לדאבון הלב ישנם ימי זקנה של צער, מכאובים ותלאות, ימים שנועדה להם תפילתו של דוד המלך: "אל תשליכני לעת זקנה ככלות כוחי אל תעזבני" (תהילים עא, ט). בימי זקנה אלה, מצוים אנו ביתר שאת "כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ, יא), לתמוך בהורים המבוגרים ולדאוג לכל צרכיהם: "מאכיל, משקה, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא" (בבלי, קידושין לא, ב)."

בהמשך פסק הדין נאמרו הדברים הבאים מפי השופטת ע' ארבל:

" במדינת ישראל קיימת תופעה נרחבת של קשישים, הן במוסדות והן בביתם, אשר נעזרים במטפלים. מעשי תקיפה ואלימות של מטפלים כלפי מטופלים ככלל קשים לגילוי, בשל העדר יכולת פיזית או נפשית של קורבנות העבירה להתלונן על הנעשה בהם בחדרי חדרים. כאשר מגיעים מקרים שכאלה ראוי שיזכו, אם כן, למענה שיפוטי הולם לפיו לא ניתן להשלים עם מעשי אלימות, השפלה וניצול של קשישים אלו בידי מטפליהם. חשוב שבעת המשפט יעבירו מסר ברור, נחרץ וחד משמעי שיש בו התוויה של נורמות התנהגות ראויות והצבת הגדר שמעבר לה אותן התנהגויות הן פסולות ואסורות.

הערך המוגן בעבירה שעניינה תקיפת חסר ישע בידי אחראי הינו הגנה על שלומם ובריאותם של קשישים חסרי ישע מפני פגיעה מכוונת בידי מי שהופקד לשמור עליהם. במקרה שבפני מדובר בפגיעה ממשית בערך המוגן.

הנאשם הפשיט את הנאשם תוך משיכה בוטה בסוודר שעל גופו תוך כדי הפשטתו. משניסה הנאשם להתנגד למעשהו של הנאשם, סטר לו הנאשם בחוזקה על פניו, וככל שהמשיך וניסה המתלונן להתנגד לפעולותיו האלימות של הנאשם, הקצין הנאשם מעשיו, היכה את המתלונן בפניו בעצמה, לפת את ידיו של המתלונן בחוזקה, ובהמשך היכה את המתלונן באגרוף בפניו.

יותר מתיאור הדברים בכתב האישום, צפיה בתקליטור המתעד את מעשיו של הנאשם מעוררת סלידה וזעזוע ממעשיו של הנאשם. ניתן רק לשער את חוסר האונים, ההשפלה ותחושת העלבון שחווה הנאשם במעשיו של הנאשם כלפיו.

כתוצאה ממעשיו של הנאשם נגרמו למתלונן המטומות בלחיים ומצב רוחו נפגע.

מנגד, נתתי דעתי לכך שכתב האישום מפרט מקרה חד פעמי ולא מסכת התעללות ארוכה ומתמשכת.

בחינת הענישה הנוהגת מעלה כי במקרים דומים הושתו עונשי מאסר לתקופות שונות:

בת"פ 61615-01-12 מדינת ישראל נ' רבקה פסקואל (ניתן ביום 26/6/13) הורשעה הנאשמת לאחר ניהול הוכחות, בתקיפת חסר ישע בידי אחראי, שעה ששימשה כמטפלת של קשישה, ילידת 1934, אצלה התגוררה. מכתב האישום עולה כי הנאשמת עמדה מאחורי כיסא הגלגלים בו ישבה הקשישה, אחזה בשתי ידיה בחוזקה בשערותיה וטלטלה את ראשה מצד לצד. לקשישה נגרמו שטפי דם תת עוריים בקרקפת ובאוזניים. נוכח העובדה לפיה מדובר באירוע אחד, ובהעדר עבר פלילי נגד הנאשמת, והנזקים שנגרמו לה בעקבות האירוע, לרבות אובדן פיצויי הפיטורין שנצברו לזכותה במשך 8 שנות עבודה, הושתו על הנאשמת 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ומאסר מותנה.

בת"פ (מחוזית-ת"א) 40156/08 נ' פארמר לובן (ניתן ביום 27/1/09), נדון עניינה של נאשמת, עובדת זרה שהורשעה בעבירה של תקיפת חסר ישע בידי אחראי, בכך שתועדה ב-3 הזדמנויות תוקפת את הקשישה בה טיפלה, שהיתה בת 94 שנים. באירוע אחד, הכתה הנאשמת בידה של הקשישה, צבטה בלחייה ודחפה אותה בראשה. באירוע

שני, גררה את הקשישה למיטה והשליכה אותה עליה ובעודה שוכבת חסרת אונים תקפה אותה בזרועותיה, נעמדה על המיטה מעל ראשה ודרכה עליה על חזה. באירוע שלישי, בעוד הקשישה שוכבת על המיטה ערומה, דחפה אותה הנאשמת בחוזקה למיטה במספר הזדמנויות באמצעות מגב ובו סמרטוט רצפה, איתו שטפה באותה העת את הרצפה. בית המשפט השית על הנאשמת 15 חודשי מאסר.

בת"פ 10130-03-09 מדינת ישראל נ' פלונית (ניתן ביום 29/12/2009) הורשעה הנאשמת, אחות במרכז לבריאות הנפש בטירה אשר היתה מופקדת כל מטופלים חולי נפש וחסרי ישע, בעבירה של תקיפה סתם ועבירות נלוות. הנאשמת כיוונה זרם מים לעבר קשישה פגועת נפש שישבה ערומה על אסלת בית השימוש, במהלך רחיצתה. הנאשמת הכתה את הקשישה בגבה, דיברה אליה בגסות ואמרה לה שהיא מסריחה. בית המשפט השית על הנאשמת 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, נוכח הודיית הנאשמת בעקבות הליך גישור, תפקודה של הנאשמת ללא דופי לאורך השנים בעבודתה כאחות והעובדה שמדובר באירוע חד פעמי.

בת"פ 14765-08-09 מדינת ישראל נ' אינס אנטוניו (ניתן ביום 27/8/09) הורשע הנאשם בעבירה שעניינה תקיפת חסר ישע בידי אחראי, בשעה ששימש כמטפל סיעודי של קשיש יליד 1938, שעבר אירוע מוחי והפך לחסר ישע.

באירוע המתואר, בבית הקשיש, בהיות הנאשם שיכור, תקף הנאשם את הקשיש בכך שהטיח אגרופיו בפניו, רכן עליו, ניערו ולחץ על חזהו. כן אחז הנאשם ברגלו של הקשיש וסובבה.

הקשיש נחבל, דימם ונגרמו לו המטומות ושפשופים רבים בפניו.

בית המשפט התחשב בהודאתו של הנאשם, באחריות המלאה שנטל ובחרטה שביטא ולכן שהינו נעדר עבר פלילי והשית עליו 10 חודשי מאסר. ערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי על חומרת העונש נדחה.

בת"פ (מחוזי-י) 224-08-10 מדינת ישראל נ' רוי גאיאלאת (ניתן ביום 4/11/10) הורשע הנאשם במסגרת הסדר טיעון בעבירה של תקיפת חסר ישע על ידי אחראי. על פי כתב האישום המתוקן טיפל הנאשם בקשיש בן 86, ומשהתקשה להאכיל את הקשיש, החדיר בעוצמה אוכל לפיו תוך גרימת כאב, בהמשך, היכה את הקשיש בפניו, סטר על פיו ולחיו כשסירב לאכול, ובהזדמנות אחרת, בה התקשה הקשיש לאכול היכה אותו הנאשם בעוצמה באמצעות כף באפו וגרם לו כאב רב. בית המשפט אימץ את ההסדר בין הצדדים והשית על הנאשם 11 חודשי מאסר.

בת"פ 1816/09 מ"י נ' ולנטינה דובינדה (ניתן ביום 23/6/11) הורשעה הנאשמת לאחר ניהול הוכחות בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות של אחראי כלפי חסר ישע לפי ס' 382(ב) לחוק העונשין, שהעונש המרבי הקבוע בצדה (4 שנים) נמוך מהעונש הקבוע לצד עבירה של תקיפת חסר ישע בידי אחראי (7 שנים). בית המשפט קבע כי בעת ששימשה הנאשמת כמטפלת סיעודית לקשישה שהייתה משותקת חלקית, נעזרה בכסא גלגלים וסבלה מדמנציה ובעיות רפואיות רבות, התרחש אירוע במהלכו סטרה הנאשמת בחוזקה על פניה של הקשישה מספר פעמים ובהמשך בעטה ברגלה. בית המשפט השית על הנאשמת, אשר עמדה על כפירתה גם לאחר הכרעת הדין, 3 חודשי מאסר בעבודות שירות, כשהוא נותן משקל לחלופי הזמן ממועד ביצוע העבירה, לעברה הנקי ולעובדה שלמדובר במקרה חד פעמי.

עפ"ג (מחוזי-י-ם) 19157-05-12 אנבל אוליבר נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 24/9/12) דן בערעורה של הנאשמת, עובדת סיעודית שהורשעה בעבירה של תקיפה סתם (במקום עבירה של תקיפת חסר ישע בידי אחראי, הגורמת חבלה של ממש, שיוחסה במקור) והושתו עליה 3 חודשי מאסר. הנאשמת שימשה כמטפלת סיעודית של המתלוננת, ילידת 1920, הסובלת מאלצהיימר ונזקקת להליכון. על פי כתב האישום, הנאשמת הכתה את המתלוננת בישבנה, הרחיקה ממנה את ההליכון, דחפה אותה לאחור והפילה אותה על הרצפה. בזמן שהמתלוננת ישבה על הרצפה, עמדה הנאשמת מעליה מבלי לסייע לה לקום מן הרצפה וצעקה עליה. כאשר ניסתה המתלוננת לזחול אל הדלת ולפתוח אותה, גררה אותה הנאשמת בכח על הרצפה, הרימה אותה והשליכה אותה בכעס על הספה. בית משפט השלום דן את הנאשמת ל-3 חודשי מאסר. בית המשפט המחוזי החמיר בעונשה של הנאשמת והשית עליה 6 חודשי מאסר בפועל.

בהתאם לכללי הבניית ענישה, אני סבור כי מתחם העונש ההולם לאירוע שבפני נע בין חודשיים מאסר ל-12 חודשי מאסר.

העונש המתאים לנאשם

הנאשם בן 52 שנה, אלמן ואב לילד בן 24 שנה.

הנאשם הודה בביצוע העבירה, אך נטל אחריות חלקית על מעשיו, תוך שהוא מצמצם את חומרת התנהגותו. מנגד, הביע הנאשם חרטה וצער על פגיעתו במתלון.

לנאשם נסיבות חיים עגומות, כמתואר בתסקיר בהרחבה, וככל הנראה, הם אשר הובילו לשימוש באלכוהול מגיל צעיר, כדרך להתמודדות עם קשייו.

לאורך השנים עבר הנאשם ניסיונות גמילה ולתקופות ארוכות נמנע מצריכת אלכוהול.

שירות המבחן מצוין כי לנאשם קושי בוויסות דחפיו בעת היותו תחת השפעת אלכוהול, ונוכח העדר גורמי תמיכה משמעותיים, הסיכון להישנות התנהגות אלימה בעתיד, גבוה.

מנגד, מהתסקיר עולה כי הנאשם הופנה להליך גמילה ומשתף פעולה עם גורמי הטיפול השונים.

בתסקיר מצוין כי הנאשם החל תהליך אבחון במרכז לטיפול בנפגעי אלכוהול והימורים ומעוניין לעבור הליך גמילה נפשי. הנאשם מגלה שאיפות נורמטיביות בעתיד, לרבות שמירה על החוק ותפקוד סדיר בתעסוקה.

עיון בגיליון הרישום הפלילי של הנאשם מעלה כי לנאשם עבירה שאינה ממין הענין שהתיישנה.

לצערי, לאחר שצפיתי בסרט המציג את האירוע, סקרתי את הפסיקה הרלבנטית ועברתי על תסקיר שירות המבחן, לא אוכל להסתפק בהשתתפות עונש מאסר בדרך של עבודות שירות. מדובר בעבירה מכוערת המחייבת לטעמי השתתפות עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

בהשוואת החומרה למקרים האחרים שנסקרו, תוך שאני לוקח בחשבון את מסכת חייו של הנאשם וחלוף למעלה מ-4 שנים ממועד ביצוע העבירה, אקבע כי יש למקם את הנאשם בשליש התחתון של מתחם הענישה. נתתי דעתי לנטילת האחריות והחיסכון בזמן השיפוטי, ועדיין,

מעשיו של הנאשם מכוערים, וגם אם סובל הוא או סבל מבעיית אלכוהול, אסור היה לו להגיע לעבודתו, כאשר הוא תחת השפעת אלכוהול.

בשולי הפסק אשאל בנוסף, היכן היו האחראים והמפקחים על הנאשם במחלקה הסיעודית נווה הדר ומי הניח לו לעבוד במצבו זה, אך ענין זה לא יבוא לפתרון בהליך שבפני.

לפיכך, אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

1. 4 חודשי מאסר בפועל.
2. הנאשם ישלם קנס בסך 3,000 ₪, אשר ישולם לא יאוחר יום 1/6/16.
3. 6 חודשי מאסר, וזאת על תנאי למשך 3 שנים, היה ויבצע הנאשם משך תקופה זו עבירת אלימות מסוג פשע.
4. 3 חודשי מאסר, וזאת על תנאי למשך 3 שנים, היה ויבצע הנאשם צשך תקופה זו עבירת אלימות מסוג עוון.

ניתן היום, 17 בינואר 2016, בנוכחות הצדדים.